

KVALITATIVNA ANALIZA U SOCIJALNOPEDAGOŠKOM DIJAGNOSTICIRANJU

NIVEX KOLLER-TRBOVIĆ*, ANTONIJA ŽIŽAK*, TIHANA NOVAK*

Primljeno: ožujak, 2003.
Prihvaćeno: svibanj, 2003.

Prethodno priopćenje
UDK: 376.5

U radu je predstavljan projekt Socijalnopedagoška dijagnoza- participacija korisnika u procesu procjene potreba i planiranja intervencija. Riječ je o akcijskom projektu kojim se nastoji maksimalno uključiti samu djecu / maloljetnike u proces samoupoznavanja, procjenjivanja i samoprocjenjivanja, vršenja izbora i donošenja odluka, te planiranja budućeg tretmana. Mladi postaju suradnici stručnjacima u jednom, ranije ekskluzivno profesionalnom procesu. Na taj način u praktičnom radu mijenja se paradigma pristupa populaciji djece i mladih s poremećajima u ponašanju, a u znanstveno istraživačkom radu mijenjaju se uloge ispitanika i istraživača. S tim u svezi i metodologija istraživanja treba biti u skladu s postavljenim ciljevima, te načinom i tijekom istraživačkog procesa. Iz tog razloga izabrana je kvalitativna metodologija i kvalitativna analiza teksta. Temelj za analizu teksta je posluštrahirani intervju koji se snima na magnetofon, a potom doslovno prepisuje. Nakon toga slijedi rad na tekstu s jedne strane s djetetom / maloljetnikom, a s druge strane analizom teksta od strane više istraživača. Budući da se radi o vrlo opsežnim, zahtijevnim i dugotrajnim procedurama, u projektu se koristi računalni program za kvalitativnu analizu teksta Nvivo.

U radu su predstavljeni i neki od načina prikaza teksta, kao i odgovori djece i mladih o potrebi i mogućnostima participacije u procesu dijagnosticanja.

Glavne riječi: participacija djeteta, socijalnopedagoška dijagnoza, kvalitativna analiza

Svrha i ciljevi projekta

Spoznaje do kojih smo dolazili nastojeći i u praksu i u istraživanja ugraditi principe najboljeg interesa djeteta i prava djeteta, kontinuirano su vršile utjecaj na promjene u nama, u našoj svijesti, a time i našem djelovanju (Žižak i Koller-Trbović, u tisku). Ne zanemarujući i ne umanjujući značaj ukupnih prava djeteta, naše djelovanje kroz ovaj znanstveni projekt usmjereno je prije svega na participativna prava djeteta.

Projekt o kojem je riječ nosi naziv Socijalnopedagoška dijagnoza- participacija korisnika u procesu procjene potreba i planiranja intervencija.¹ Potrebno je pojasniti neke ključne riječi iz tog naziva:

- riječ je o procesu dijagnosticiranja/procjene u koji su uključena djeca i mladi s poremećajima u ponašanju ili u riziku kako bi se mogla donijeti utemeljena odluka o najprikladnijim intervencijama;

- nadalje, riječ je o jednom segmentu tog interdisciplinarnog procesa- socijalnopedagoškom (to nikako ne znači da su drugi segmenti isključeni ili manje potrebni) ;

- u fokus interesa dovodi se dijete/maloljetnik, odnosno korisnik. Dosadašnji status i sudjelovanje djeteta kao aktivnog ili pasivnog subjekta- davatelja informacija (kroz upitnike, testove, intervju, promatranje, ispitivanje i slično), isključivao je dijete iz procesa procjene njegovih potreba i potencijala, kao i donošenja odluke o njegovom daljnjem životu (Koller-Trbović, 2001). Odluke donose drugi (uglavnom eksperti) i to s najboljom namjerom, ali s nedovoljno uvida o tome što takav status i odluke znače za budućnost mladog čovjeka. U ovom pristupu dijete / maloljetnik postaje participant i partner stručnjacima u procesu procjene potreba, donošenja odluka i planiranja tretmana.

To su ključni elementi od kojih se u projekt krenulo s ciljem i svrhom participativnog uključivanja.

¹Projekt je odobren i financiran od Ministarstva znanosti i tehnologije Republike Hrvatske, a sufinanciran jednim dijelom od Ministarstva rada i socijalne skrbi Republike Hrvatske

* Edukacijsko - rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

vanja djeteta / maloljetnika u proces prepoznavanja njegovih potreba i potencijala, te očekivanja, planova, želja, kao i prijedloga rješavanja problema.

Projekt je usmjeren prema postizanju nove kvalitete neposrednog rada s djecom i mladeži u procesu procjene njihovih potreba za tretmanom. Ishodište takvog pristupa nalazi se u perspektivi korisnika i njegovoj optimalnoj participaciji. Vjerujemo da takav pristup otvara šanse korisnicima za ostvarivanje vlastitih želja i planova, za aktivnu ulogu u vlastitom životu. Ukoliko je to točno, očekujemo porast motivacije korisnika ne samo za participaciju u procesu donošenja odluka, već u ukupnom procesu realizacije dogovorenih intervencija. Kako se radi o procesu, odnosno nizu povezanih faza rada, vjerujemo da se time postiže jačanje djetetove odgovornosti. Na taj način bi rezultati tretmana trebali biti pozitivniji nego do sada, odnosno ishod poduzetih intervencija trebao bi biti učinkovitiji jer je dijete direktno uključeno u proces vršenja izbora i donošenja odluka, planiranja i provođenja, te evaluacije tretmana. Drugim riječima, mogućnost za samozastupanje, pretpostavljamo, potiče motivaciju na sudjelovanje, a sudjelovanje kroz participaciju, predstavlja isto tako aktivno preuzimanje odgovornosti.

Tako uloga korisnika kao participanta ima različite razine i razvija se od davatelja informacija, preko samoprocjene i samotumačenja, do participacije u donošenju odluka i sudjelovanja u preuzimanju odgovornosti za posljedice koje iz tih odluka proizlaze.

Takav pristup postavlja zahtijev da se kao polazište uzme samotumačenje mladih i to u kontekstu "svladavanja života i socijalne integracije" (Boenisch, 1992). To znači da se želi saznati kako sami mladi tumače svoju prošlost, svoj život, svoja očekivanja i želje za budućnost. U skladu s tim, kako navodi Uhlendorff (1997), ti mladi ljudi trebaju si napraviti smisleni životni plan u kojem će, više ili manje, staviti u ravnotežu razvojna očekivanja odraslih i vlastite perspektive. Dakle, cilj takvog djelovanja je traženje zajedničke interpretacije problemne situacije, te mogućnosti u njenom rješavanju (Halmi, 1995). Stoga, iako,

kako navodi Harnach-Beck (1999), dijagnostika služi za prikupljanje podataka, ona istovremeno može djelovati i na reduciranje problema jer ovakav aktivni pristup dijagnostičiranju mijenja korisnika i time već postaje tretmansko djelovanje, a time i skraćuje početnu fazu intervencije.

Moguće je, stoga, prepoznati da je riječ o projektu koji je u potpunosti integriran u svakodnevicu djeteta / maloljetnika, a njegova početna točka jest početak procesa dijagnostičiranja, odnosno procjenjivanja svih onih aspekata značajnih za donošenje odluke o potrebnim intervencijama i programiranje daljnjeg tretmana. Riječ je o akcijskom projektu koji prati dijete / maloljetnika od procesa dijagnostičiranja do određene, po mogućnostima, završne faze tretmana. Naravno ukoliko će to dozvoljavati ukupne okolnosti rada na projektu, s jedne strane i spremnost na participaciju korisnika i stručnjaka, s druge strane.

U skladu s rečenim, osnovne ciljeve projekta moguće je razvrstati na:

1. Participativne ciljeve i
2. Znanstveno-teorijske ciljeve.

1. Osnovni ciljevi svrstani u skupinu participativnih ciljeva su:
 - neposredan rad s djetetom / maloljetnikom tijekom procesa odlučivanja o daljnjem tretmanu / intervenciji / programu kroz proces participacije u procjeni potreba i zajedničkog donošenja odluka;
 - zajedničko programiranje tretmana, praćenje i evaluacija;
 - provjera učinkovitosti tretmana;
 - provjera mogućnosti i učinkovitosti participacije u procesu dijagnostičiranja (i tretmana).
2. Osnovni ciljevi pripadni skupini znanstveno-teorijskih ciljeva su slijedeći:
 - utvrditi relacije između samoprocjene korisnika i procjene od strane stručnjaka;
 - definirati model slike o sebi temeljem samoiskaza korisnika;
 - utvrditi čimbenike prednosti i rizika vezano

- uz samoiskaz korisnika i usporediti s postojećim modelima zaštitnih i rizičnih čimbenika;
- izraditi profil korisnika u odnosu na vrstu i razinu dijagnosticiranja- zajednički i razlike u odnosu na diferencijaciju vrste dijagnosticiranja;
 - provjeriti odnos između očekivanja mladih od sebe i očekivanja drugih od njih;
 - utvrditi vrste strategija suočavanja s problemima i načina svladavanja života ispitanika.

U projekt se krenulo od nekoliko početnih hipoteza koje pokrivaju prostor navedenih ciljeva: H1- očekuje se da je participativno sudjelovanje mladih u procesu donošenja odluka i programiranja tretmana ostvarivo;

H2- participativno sudjelovanje mladih u donošenju odluka o intervenciji i programiranju tretmana, rezultirati će uspjehom i učinkovitošću tretmana;

H3- očekuje se postojanje razlika između procjene stručnjaka i samoprocjene mladih u odnosu na brojna područja socijalnopedagoškog dijagnosticiranja i tretmana (primjerice, obitelj, škola, interesi, budućnost, odluke, očekivanja)

H4- participativno sudjelovanje mladih u procesu socijalnopedagoškog dijagnosticiranja rezultirati će drugačijem nego do sada, razumijevanju mladih s poremećajima u ponašanju (u odnosu na modele rizičnih i zaštitnih čimbenika, modele coping strategija i dr.).

Uzorak ispitanika činiti će djeca i mladi koji se nalaze u procesu procjene potreba za tretmanom, dakle u procesu dijagnosticiranja. Budući da se taj proces može provoditi u vrlo različitim organizacijskim uvjetima, uključeni će biti ispitanici iz više različitih oblika, vrsta i razina dijagnosticiranja. To su:

- institucionalni oblik dijagnostike u okviru domova za odgoj djece i mladeži (stacionarna dijagnostika, domski tretman, posttret-

- manske stambene zajednice),
- poluinstitucionalni oblik u okviru produženog stručnog tretmana i
- vaninstitucionalni oblik u okviru centra za socijalnu skrb.

Veličina uzorka ispitanika biti će limitirana okolnostima u svezi s projektom. Riječ je o akcijskom projektu, o neposrednom radu s mladima, o kvalitativnoj metodologiji istraživanja koja je vrlo zahtijevna i vremenski i sadržajno. Iz tih razloga nije moguće točno odrediti veličinu uzorka. Planiramo da uzorak čini najmanje 20 ispitanika, što za kvlativna istraživanja može predstavljati dobar temelj za donošenje određenih zaključaka. Raspon dobi ispitanika kretati će se od 12-20 godina.

Preduvjet sudjelovanja ispitanika u projektu je dobrovoljni pristanak ispitanika.

Temelj za realizaciju praktičnih i znanstvenih ciljeva projekta predstavlja kvalitativna metodologija. Za obradu i prezentaciju podataka koristi se računski program za kvalitativnu analizu teksta Nvivo². Kako navodi Day (1993) kompjuterski software je dizajniran tako da brzo i jednostavno obavi zadaću kreiranja kategorija, što znači transfer podataka iz jednog konteksta (primjerice iz originalnog intervjua) u drugi (npr. podaci svrstani u kategorije). Time podaci nisu stvarno izuzeti i premješteni, već kopirani i svrstani prema kriterijima u novu kategoriju, što je moguće ponavljati nebrojeno puta.

Za određene faze rada na projektu, posebno u neporednom radu i dogovaranju s korisnicima korišteni su i drugačiji prikazi teksta intervjua, primjerice izrada mapa i tabela po uzoru na Mollenhauera i Uhlenborffa (1992, 1995) i sl. Primjer svakog od ovih pristupa moguće je naći u privitku.

Način provođenja projekta i metode istraživanja prilagođeni su participativnoj ulozi ispitanika. Započinje se polustrukturiranim inetrvjoom i samotumačenjem / samoiskazom

² Nvivo je računalni program kojeg su dizajrirali stručnjaci QSR International koji podupire istraživačke projekte temeljene na kvalitativnoj metodologiji bilo kojeg znanstvenog područja. Tri osnovne funkcije Nvivo programa su: pohranjivanje podataka, organiziranje podataka i manipuliranje podacima.

korisnika. Polustrukturirani intervjui predstavljaju kombinaciju i modifikaciju intervjua koje su za potrebe vlastitih istraživanja konstruirali Mollenhauer i Uhlenhof (1992) i Kobolt (1999). Intervju pokriva osnovna područja socijalnopedagoškog dijagnostičiranja i tretmana. Riječ je o slijedećim područjima: ja u prošlosti i danas, ja i obitelj, ja i škola, ja i vršnjaci, slobodno vrijeme, interesi, hobiji, životna orijentacija, planovi, budućnost, normativne orijentacije i specifičnosti u svezi sadašnjeg smještaja. Vođenje intervjua treba biti maksimalno otvoreno kako bi ispitanici imali priliku usmjeravati razgovor prema vlastitom nahođenju i naglasiti one teme koje su njima važne i o kojima imaju potrebu više govoriti. Trajanje intervjua je od sat i pol do dva sata.

Kvalitativne metode

Kvalitativna metodologija omogućava istraživačima da analiziraju različite društvene fenomene uz pomoć otkrivanja značenja jezika i riječi, a ne isključivo brojeva. Odnosi se na strategije i tehnike istraživanja kao što su: sudioničko promatranje, dubinski intervjui, participacija u interakciji i dr. Te metode omogućavaju istraživaču dobivanje informacija "iz prve ruke" o empirijskom svijetu koji istražuje. Na taj način kvalitativna metodologija dovodi istraživača "bliže podacima" i omogućava razvijanje analitičke, konceptualne i kategorijalne komponente i objašnjenja iz samih podataka. Prema Čaldareviću (1984) kvalitativna metodologija svodi se na slijedeće elemente: izbor nespecifičnih tema istraživanja, izbor nespecifičnih metodoloških postupaka, dugotrajnost provođenja istraživačkih pothvata, nepragmatična orijentacija studija, odnosno želja da se studiranjem problem još više i dublje upozna.

Kvalitativna analiza predstavlja dio kvalitativnog istraživačkog pristupa pri čemu je osnova iskustvena građa, govorni opisi, zapisi razgovora, životopisi i dr. (Mesec, 1998). Prema istom autoru, kvalitativna analiza je postupak u kojem je ishod ovisan, prije svega, o istraživačevoj sposobnosti oblikovanja pojmova i teorija.

Upravo stoga, do danas se zadržalo shvaćanje da je kvalitativni pristup manje egzaktan nego kvantitativni, dakle da je manje objektivni, nedo-

voljno precizan, nesistematičan, teško provjerljiv i sl. Mesec (1998) drži da je kvantitativni pristup postao sinonim za pozitivistički, a kvalitativni za interpretativni pristup. Na taj način kvantitativna metodologija više se koristi u prirodnim, a kvalitativna u društveno-humanističko-kulturnim znanostima. Međutim, upravo zbog česte prožetosti ovih pristupa međusobno, moguće je reći da je riječ o komplementarnom pristupu. Također, ukoliko se kvalitativno istraživanje provodi prema jasnoj strukturi i planu, uz pomni opis radnji, sekvenci itd., taj postupak je moguće provjeriti što predstavlja ključni metodološki zahtjev i temeljno načelo znanstvene metode. Cijelu proceduru je potrebno jasno napisati, kao i put dolaženja do određenih zaključaka, način razmišljanja i argumentiranja.

Više je razloga za izbor kvalitativne metodologije istraživanja. Budući da se radi o dijagnostičkom procesu u kojem se nalazi dijete / maloljetnik, riječ je o individualizaciji procesa, a upravo je kvalitativno istraživanje studija pojedinačnog slučaja. Također, riječ je o aktivnoj participaciji korisnika u procesu dijagnostičiranja. Pri tome je značajno izabrati ono što je tipično za mlade uključene primjerice u neku od vrsta i oblika dijagnostičkog procesa. Kako navodi Mesec (1998), važnije je razumijeti djelovanje pojedinca unutar sebe i u interakciji s kontekstom okruženja, od spoznavanja općih zakonitosti. Pojedini slučaj se istražuje i opisuje u obliku studije slučaja. Kasnije je moguće, ukoliko postoji dovoljni broj ispitanika tražiti određene zakonitosti i postaviti teoriju koju je potrebno provjeriti.

Postoje brojne specifičnosti kvalitativnih istraživanja, a neke od njih navodi Creswell (1994):

- kvalitativni istraživač primarno je orijentiran na proces,
- kvalitativni istraživač zainteresiran je za značenje,
- kvalitativni istraživač je primarni instrument prikupljanja i analize podataka jer ti podaci "prolaze kroz njega",
- kvalitativni istraživač radi na terenu i osobno je u kontaktu s ispitivanim osobama,
- kvalitativno istraživanje je deskriptivno,

- proces kvalitativnog istraživanja je induktivno što se ogleda u tome što istraživač gradi koncepte, hipoteze i teorije iz niza detalja.

I izbor uzorka ispitanika razlikuje se u kvalitativnoj metodologiji u odnosu na kvantitativnu. Tako je za kvalitativno istraživanje važna raznolikost struktura, a ne toliko učestalost ponavljanja određene strukture (Mesec, 1998). Zato se takav uzorak naziva teoretski (a ne statistički), neslučajni uzorak, odnosno izbor.

Izboru kvalitativne metodologije u ovom projektu pridonio je i akcijski karakter istraživanja. Akcijska istraživanja namijenjena su, prije svega, promjeni zbilje, a tek onda provjeri znanstvenih hipoteza. Prema tome, završetak istraživanja nije unaprijed planiran, već se događa kada nastupe željene promjene. Stoga, kako je već spomenuto, istraživač napušta distancu prema istraživanom "objektu" i svjesno utječe na događaje u rasponu od participativnog promatranja do aktivne interakcije. U našem projektu riječ je o usmjeravanoj participaciji korisnika.

Budući da je kvalitativna analiza interpretacija građe u cilju formuliranja novih teorija ili provjeravanja starih, ona je, prije svega, interpretativna. Prema našem mišljenju postoje različite razine te interpretativnosti.

U tom smislu za ovo su istraživanje bitne tri postmodernističke kvalitativne metodologije-fenomenološka, etnografska i hermeneutička. Fenomenologija je proces iznalaženja obilježja nekog fenomena doživljenog kroz osobno iskustvo neke osobe (Husserl, 2000). Jedini način da se to iskustvo razumije je kroz interpretaciju pojedinca. To ima dvije značajne metodološke implikacije- prva je prenošenje subjektivnog iskustva i interpretacije pojedinca (ispitanika), a druga se odnosi na način saznavanja tuđeg iskustva i interpretaciju kroz vlastito iskustvo. Zato je to i iz pozicije korisnika i iz pozicije istraživača participativno istraživanje. Etnografska metoda je dio fenomenološkog pristupa. Prikladna je za iznalaženje odgovora na pitanje – koja su obilježja kulture (subkulture) neke grupe (Patton, 1990). Hermeneutički pristup između ostalog sugerira da je proces razumijevanja ljudske

aktivnosti i iskustva sličan razumijevanju pisanog teksta. Za oba procesa interpretacija je ključna (Slife i Williams, 1995). Za hermeneutički pristup moguće je reći da zahtijeva vrstu umjetničkog učenja i, prema nekim autorima, upitne je objektivnosti (Jakob, 1999). Stoga u ovom projektu težimo minimalnoj interpretaciji, nastojeći zajedno s djetetom postići uvid i razumijevanje. Bez obzira koju razinu interpretacije ćemo primjeniti, nužno je poštovati proceduru kvalitativne analize teksta (Mayring, 1995; Mesec, 1998; Dey, 1993; Kobolt, 1999 a i b, i dr.). Riječ je o slijedećoj proceduri (Glasser i Strauss, 1967 i Strauss i Corbinova, 1990- prema Rapuš-Pavel, 19):

- tekst je prvo potrebno prepisati i tako urediti da ima prostora za upisivanje kodova (pojmo-va),
- slijedi rasčlamba na sastavne djelove (jedinice kodiranja), a označene djelove numeriramo, nakon čega dolazi
- otvoreno kodiranje (jednostavno pripisivanje pojmova), pa združivanje srodnih pojmova u kategorije, potom osno kodiranje, odnosno uspostavljanje hijerarhije između kategorija i podkategorija, te analiza značenja pojmova i kategorija,
- slijedi izbor i definiranje relevantnih pojmova i kategorija, nakon čega slijedi
- odnosno kodiranje, tj. selektivno kodiranje i
- oblikovanje konačne teorijske formulacije.

Pri tome nam se kao najprihvatljivija čini podjela koju daje Mayring (1995) na tri osnovna oblika interpretacije, a to su:

- sažetak, pri čemu je cilj analize da se građa reducira tako da se očuvaju bitni sadržaji, da se apstrahiranjem stvori pregledna zbirka, koja je još uvijek vjeran odraz osnovne građe;
- tumačenje, gdje je cilj analize da se uz pojedine dvojbene dijelove teksta podastre dodatna građa koja proširuje razumijevanje, tumači, objašnjava mjesto u tekstu i
- strukturiranje, gdje je cilj analize izlučiti određene aspekte iz građe, pa pod prethodno utvrđenim kriterijima poretka napraviti presjek građe ili procijeniti građu na temelju određenih kriterija.

Temeljna građa na kojoj se vrši kvalitativna analiza sadržaja je intervju s djetetom / maloljetnikom.

Postupak neposrednog rada s djetetom

Istraživanje započinje neposrednim radom s djetetom / maloljetnikom koji se nalazi u nekom od oblika dijagnostičkog procesa.

Prvi korak isključivo je usmjeren na informiranje djeteta i traženje suglasnosti za dobrovoljno sudjelovanje u projektu. Potrebno je pojasniti cijeli projekt, cilj, svrhu, proces, način rada, trajanje, mogućnosti i posljedice. U razgovor se kreće jedino ukoliko dijete to samo želi, dakle, dobrovoljno pristane. Dobrovoljnost je uvijek preduvjet sudjelovanja. Pri tome treba biti u potpunosti otvoren, iskren, jasno reći zašto to radimo, te koje su dobiti i prednosti tog postupka za ispitanika, a koji su interesi istraživača. Pronalaženje interesa za sebe predstavlja snažan motivacijski pokretač. Davanje mogućnosti sudjelovanja zajedno sa stručnjacima kao partnerima u donošenju odluka koje se, prije svega, tiču djetetovog života, sigurno predstavlja značajan motivacijski čimbenik. Međutim, potrebno je pojasniti kako se ne radi o pristupu koji je usmjeren na ispunjavanje nerealnih želja djeteta, već o procesu zajedničkih nastojanja pronicanja u potrebe i mogućnosti pojedinca i društva. Potrebno je provjeriti razumijevanje ispitanika i tražiti suglasnost za sudjelovanje.

Slijedi polustrukturirani intervju (u trajanju od 1,5-2 sata). Intervju se snima, doslovno prepisuje i donosi djetetu na čitanje i eventualnu korekturu, dopunu, pojašnjavanje i sl. Takav tekst se kodira od strane više stručnjaka (u skladu s modelom i načelima kvalitativne analize teksta). Na taj način se tekst prestrukturira, preformulira i shematski uredi na način da bude pregledan i zanimljiv samom djetetu, te informativan. Načini prikaza teksta mogu biti različiti. Mollenhauer i Uhlendorf (1992, 1995) su razvili način predstavljanja teksta iz intervjuja kroz tzv. mape ili zemljovide koje tekst strukturiraju u odnosu na vremenski tijek (prošlost, sadašnjost i budućnost), kao i u odnosu na dimenzije koje su prema više teorijskih modela sami konstruirali.

To su: vrijeme, tijelo, ja-koncept, normativne orijentacije i dodatna varijabla su poremećaji u ponašanju. Također i kroz podjelu na tzv. jakosti i slabosti, odnosno prednosti i rizike ispitanika. Na sličan način je radila Kobolt (1999), ali je umjesto spomenutih dimenzija koristila podjelu na socijalnopedagoška područja dijagnostičiranja i tretmana, tj. područaje obitelji, ja-koncepta, škole, slobodnog vremena, vršnjaka itd.

Koristeći kompjuterski program Nvivo mogu se izraditi sheme u boji s ključnim pojmovima i pripadnim "satelitima", odnosno strukturirane prema socijalnopedagoškim područjima i pripadnim kodovima (pojmovima).

S tako uređenim tekstom vraćamo se djetetu / maloljetniku (postoji, također, mogućnost da se te mape rade zajedno s korisnikom) i pokažemo kako smo uredili tekst, intervju koji smo s njim vodili, da bi nam poslužio za daljnji rad na tekstu, odnosno lakše postizanje uvida o stanju i potrebama korisnika i zajedničkog dogovora. Gotovo redovito djeca u tako strukturiranom tekstu "vide" što se s njima događa, gdje se sada nalaze, u čemu je problem. Možemo reći da im tako strukturiran način, bez interpretacije i mijenjanja teksta i značenja, pomaže da se snađu u konfuziji koja je često u tom razdoblju kod njih prisutna. Zajedno s djetetom raspravljamo o tekstu i izlučuje se ono što dijete drži značajnim za vlastitu budućnost. Iz tog materijala se definiraju područja, ciljevi, načini njihove moguće realizacije i sl., te definira prijedlog i odluka. S djetetom raspravljamo o svemu, pitamo što primjećuje, gdje sam vidi probleme, što bi trebalo mijenjati- odmah, kasnije, kako, gdje i sl. Podaci su prikazani na način da se djeca sama suočavaju s onim što su rekla i to ih onemogućava u postavljanju nerealnih želja ili ciljeva jer se neprestano suočavaju s vlastitim izjavama. Osim kroz intervju s ispitanikom, pripreme stručnjaka odvijaju se i kroz konzultacije s timom stručnjaka, uvid u dokumentaciju, te raspravu na zajedničkoj sjednici. Na taj način perspektiva i očekivanja korisnika dovode se u relaciju s perspektivom stručnjaka.

Slijedi sastanak s timom stručnjaka, djetetom, roditeljima i drugim važnim osobama, te

rasprava i dogovor. Ukoliko postoji usaglašenost oko odluke slijedi planiranje i programiranje tretmana, definiranje rokova, načina evaluacije i sl. Istraživanja Mollenhauera i Uhlendorffa (1992, 1995), te Uhlendorffa (1997) su pokazala da se često na ovaj način dolazi do definiranja specifičnih tretmanskih modela, novih i drugačijih od postojećih, ali prilagođenih individualnim potrebama osobe u fokusu.

Slijedi provedba programa tretmana, evaluacija, vršenje izmjena i sl., te daljnja provjera korisnikove perspektive i sudjelovanja. Vremensko trajanje praćenja je individualno planirano i ovisno o mogućnostima i trajanju projekta.

Znanstveno-teorijske ciljeve projekta ostvaruje se paralelno s opisanom neposrednim postupkom rada s ispitanikom. Tim istraživača (najmanje tri istraživača), na temelju teksta intervjua, vrši analizu teksta pomoću računalnog programa Nvivo. Građa se sređuje na način definiranja kodova, sažimanja, strukturiranja, definiranja kategorija, tematskih cjelina i argumentiranja istih originalnim izjavama. Cilj je što manje interpretirati, te na taj način pokušati ostvariti naprijed spomenute ciljeve projekta.

Naša prva iskustva pokazuju da su djeca / mladi u ovakvom pristupu, posebno što su starija, motiviranija, zainteresirana su za iznošenje vlastitih doživljaja, razmišljanja, osjećaja, očekivanja. Osjećaju se važnima jer se njih pita, ali osjećaju i veću odgovornost i napor, pa je moguće očekivati i odustajanje od sudjelovanja. Nema prisile, nema krivca, postoji mogućnost vrlo neposrednog sudjelovanja kroz usmjeravanu participaciju sa stručnjacima na način da sam ispitanik pokuša sagledati svoj dosadašnji život,

vlastitu ulogu, mogućnosti i perspektive za sebe u budućnosti.

Iz tog razloga smatrali smo da je prije "kretanja" u neposredni rad s djecom / maloljetnicima važno čuti što oni sami misle o mogućnostima participacije korisnika tijekom dijagnostičkog procesa.

Neke izjave djece / mladih na temu participacije u dijagnostičkom procesu

Prije neposrednog rada s djecom / maloljetnicima na projektu, odlučili smo saznati što sama djeca / mladi misle o dijagnostičkom procesu i njihovoj ulozi u tome. Taj cilj ostvarili smo kroz razgovor u fokus grupi³ s onom djecom / maloljetnicima koji su prošli dijagnostički (stacionarni) postupak u Domu za odgoj djece i mladeži u Zagrebu, a nakon toga bili upućeni / smješteni u neki oblik institucionalnog tretmana.

Održane su tri fokus grupe. Jedna u Odgojnom domu Bedekovčina s grupom djevojaka u dobi od 16-18 godina, druga u Stambenoj zajednici Doma za odgoj djece i mladeži Zagreb s grupom maloljetnika u dobi od 14-17 godina, a treća s grupom dječaka u dobi od 12-14 godina u Domu za odgoj djece i mladeži u institucionalnom tretmanu.

U razgovoru kroz fokus grupe dobivena su brojna zanimljiva razmišljanja, stavovi, a ponekad i vrlo jasne poruke i preporuke djece o njihovim očekivanjima i željama od dijagnostičkog postupka, odgajatelja / stručnjaka, i od sebe.

Izabrali smo nekoliko odgovora djece i mladeži, iz tri spomenute fokus grupe, koji se, za potrebe ovog rada, čine od posebnog značaja.

³ Voditelj prvo navodi pravila za razgovor u fokus grupi (prije toga se voditelj predstavi osobno i kroz profesionalnu ulogu, objasni cilj razgovora i zamoli sudionike da se predstave). Prije nego započnemo razgovor spomenut će neka pravila koja se obično postavljaju u ovakvim grupama kako bi se razgovor brže i lakše odvijao, te vas molim da ih se svi zajedno pridržavamo. To su sljedeća pravila:

- pitanja će biti postavljena utvrđenim redoslijedom - predviđeno je 17 pitanja;
- svaki sudionik odgovara samo u svoje ime;
- važno je da svaki sudionik odgovori na svako pitanje;
- važno je da odgovor bude fokusiran kako se ne bi širokim odgovorima odmah odgovaralo na nekoliko pitanja;
- nema točnih i netočnih odgovora - zanima nas upravo vaše mišljenje, stajalište;
- razgovor je anoniman - iako ćemo bilježiti vaše odgovore, oni će biti anonimni jer će biti bilježeni kao zajednički odgovor ove skupine, a ne određenog pojedinca;
- razgovor će trajati oko dva sata.

Sudionike se potom zapita da li pod tim uvjetima pristaju na razgovor.

Djeca / mladi smatraju slijedeće:

- da je potrebno ispitati njihove sposobnosti, u čemu su dobri, što je kod njih vrijedno, pozitivno i razgovarati s njima da bi ih se stvarno upoznao (jedna djevojka kaže "treba naći našu bolju polovicu");
- da u sadašnjoj dijagnostici nedostaje to da se bolje vidi "naša strana";
- da stručnjaci u dijagnostici trebaju biti iskreni s njima, a ne kao da su manje vrijedne (to navode djevojke);
- iznose da žele znati što piše u njihovim dosjeima i misle da imaju pravo na to, da trebaju znati što stručnjaci o njima misle i zašto ih sve to pitaju;
- "Trebamo sami sebe upoznati, a ne da pišemo testove samo zato da nas drugi poznaju";
- "Trebali bismo znati koliko smo pametni, koliko se možemo osloniti na sebe, koliko smo povjerljivi";
- "Trebali bismo poznavati svoje sposobnosti, želje, sposobnost donošenja odluka, sposobnost planiranja- uglavnom sposobnosti";
- smatraju da je za njih važno da surađuju, a za stručnjake da ih pitaju za mišljenje, da s njima razgovaraju;
- vjeruju da su ranije imali priliku participativno sudjelovati u donošenju odluka da bi se danas osjećali više odraslo, da bi bili samostalniji i ne bi trebali toliko pomoć roditelja i odgajatelja (to misli dio njih);
- na pitanje o participaciji djece / mladih u procesu dijagnosticiranja, uglavnom se slažu da je to privilegija, ali preskupa jer je to teško i naporno;

- za njihovu spremnost na participaciju misle da je važno da li oni to žele ili ne, kako su raspoloženi, ali i što za uzvrat mogu dobiti, da ih se saslušaju, razumije, da imaju pravo reći što misle.

Ovo su samo neki odgovori djece i mladeži⁴. Većina tih odgovora upućuje na prednosti participativnog sudjelovanja korisnika u procesu procjene potreba i planiranja intervencija, mada neki odgovori pokazuju i prepoznavanje težine te uloge. Također, odgovori mladih ukazuju na potrebu procesa dijagnosticiranja, ali i na potrebu unošenja određenih promjena, posebno u odnosu stručnjaka i korisnika, međusobnog povjerenja i uvažavanja, kao i područja koja mladi drže značajnim za njihov budući život. Djeca / mladi jasno poručuju nama odraslima što bi trebale biti ključne teme i područja dijagnosticiranja. Ukratko: utvrditi u čemu su oni dobri, što je kod njih pozitivno, upoznati njihove sposobnosti, ali tako da i oni sami sebe bolje poznaju i to kroz otvorenu komunikaciju s odraslima.

Upravo participativan pristup dijagnosticiranju, kakav je opisan u ovom radu, vjerujemo, pruža značajne mogućnosti za ostvarivanje želja i prijedloga mladih, jer nudi partnerstvo, čistu komunikaciju, jasne uloge te naglašava važnost aktivnog i odgovornog sudjelovanja obje strane u tom procesu.

Nije riječ samo o pukom udovoljavanju pravima djeteta, već poštivanju djeteta, njegove posebnosti i životne realnosti, što se treba ogledati i kroz realno i životno dijagnosticiranje u kojem će vrijednosti, kao i koristi za sebe prepoznati i sama djeca.

Upravo je u tom smjeru planiran projekt o kojem je riječ, posebice u odnosu na spomenute participativne ciljeve projekta.

Što je drugačije u istraživačkom smislu?

Ovaj projekt zasigurno ima određene specifičnosti u odnosu na do sada uobičajene pristupe istraživanja s djecom i mladima. Vjerujemo da one predstavljaju prednosti u odnosu na klasična

⁴ Kompletan prikaz razgovora u fokus grupama nalazi se u internom materijalu, izvješću o projektu Socijalnopedagoška dijagnoza- participacija korisnika u procesu procjene potreba i planiranja intervencija. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.

istraživanja. Riječ je o drugačijem uključivanju djece / mladih kao istinskih suradnika i participanata. Potrebno je, stoga, naglasiti nekoliko ključnih elemenata koji karakteriziraju participativna istraživanja i naglašavaju različitost pristupa i metodologije. U odnosu na projekt o kojem je riječ promjene je moguće pratiti u nekoliko smjerova.

Mijenja se uloga djeteta / maloljetnika (ispitanika) na način da on postaje aktivni participant u procesu donošenja odluka o vlastitom životu. Od samog početka procesa korisnik je uključen u potpunosti i zajedno sa stručnjacima nastoji pronaći najbolje rješenje za sebe. Zato je moguće reći da dijagnostičari više nisu oni koji odlučuju, već koji djeluju zajedno s korisnikom i traže načine rješavanja problema (Mueller, 1994). *Conditio sine qua non* ovog pristupa jest dobrovoljnost djeteta / maloljetnika, što znači da se u ovakav projekt, bilo istraživački, bilo praktični, može ići jedino ukoliko dijete dobrovoljno pristane na sudjelovanje. To, naravno, podrazumijava njegovu želju, motiviranost, ali i spremnost na zajednički rad, dogovaranje, pregovaranje i što je najvažnije, odgovornost za realizaciju dogovorenog. Jasno je, stoga, kako vrlo detaljno djetetu treba pojasniti ciljeve i svrhe ovakvog postupka, mogućnosti i ograničenja, očekivanja svih sudionika, način rada, tijek i vremenske okvire. Tek kada se provjeri da li je dijete / maloljetnik dobro razumjelo što mu se nudi, može se tražiti njegov pristanak. Dobrovoljnost je, dakle, preduvjet participativnog sudjelovanja. To je još jedan značajan čimbenik koji mijenja dosadašnje odnose, a time i rezultate. Taj proces aktivne participacije treba biti prilagođen djetetovim sposobnostima i razvojnog stupnju.

Mijenja se i uloga istraživača jer u prvi plan dolazi osobni odnos istraživača i korisnika za što su nužna određena znanja, ali i vještine, te osobna senzibiliziranost, želja i vjera u takav pristup, kao i spremnost na promjenu vlastite perspektive, provjeravanje i korigiranje vlastitih stavova i

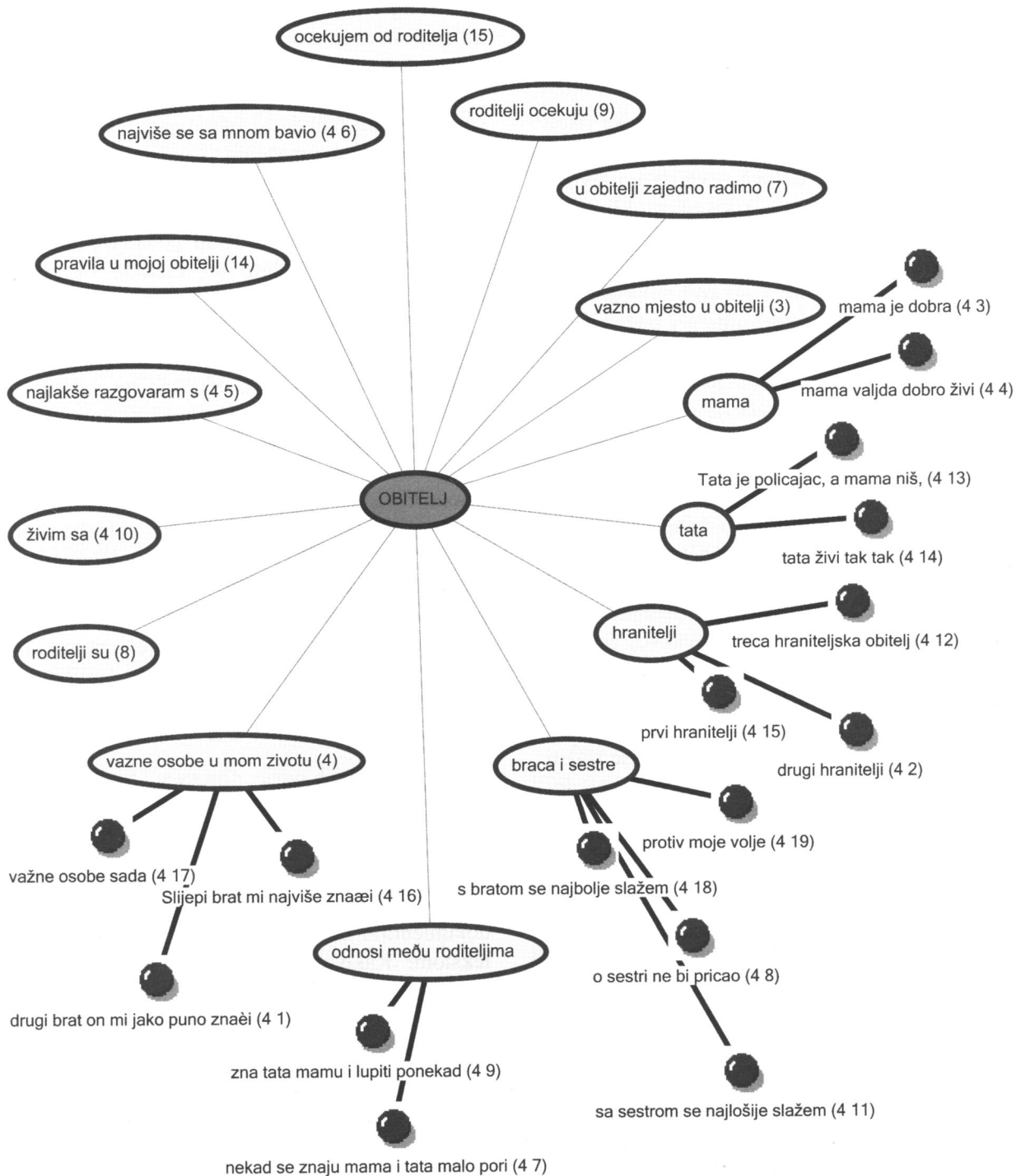
očekivanja, držanje pod kontrolom vjerovanja da kao stručnjaci najbolje znamo što je nekome potrebno i kako to realizirati. Potrebno je puno raditi na pojašnjavanju, informiranju, definiranju očekivanja, pojašnjavanju okvira i mogućnosti, uz maksimalno uvažavanje korisnika i čuvanje njegovih interesa.

Metodologija ovakvih istraživanja u kojima se radi o maksimalnoj participaciji korisnika i njegovom samotumačenju, kako je već rečeno, mora biti kvalitativnog karaktera. Pitanje je kako valjano razumjeti dobivene informacije jer istraživač lako može iskriviti podatke dobivene samotumačenjem. Zato su metode okrenute proučavanju subjektivnog svijeta korisnika uglavnom okrenute kvalitativnoj metodologiji (Ropuš-Pavel, 1999). U ovom projektu cilj je minimalna interpretacija, odnosno ne interpretiranje, već sažimanje i strukturiranje koje omogućava preglednost onoga što je dijete reklo, a interpretacija dolazi od samog djeteta kroz zajednički rad. Kvalitativna analiza teksta pritom pruža mogućnost razumijevanja subjektivnog svijeta ispitanika kroz njegovu percepciju i tumačenje. Tako participativna istraživanja tendiraju pronaći načine na koje se dječje mišljenje i ideje, njihova percepcija sebe i svijeta, perspektiva, može iskazati na njihov način i njihovim jezikom, bez interpretacija utemeljenih na načinu mišljenja i idejama odraslih (Boyden i Ennew, 1997).

Primjeri organizacije i shematskog prikaza teksta

Na temelju nekoliko, uglavnom, pilot intervjua biti će prikazane neke mogućnosti i načini dokumentiranja, te organizacije i manipulacije tekstem. Kako je intervju polustrukturiran, a područja slijede osnovna socijalnopedagoška područja dijagnosticiranja i tretmana, prikazati će se nekoliko načina prikaza teksta, u ovom slučaju u odnosu na područje obitelji.

Privitak 1 – Primjer dijela intervjua s pripadnim kodovima prvog reda korištenjem kompjuterskog programa Nvivo

Privitak 2 – Prikaz kodova prvog i drugog reda korištenjem kompjuterskog programa Nvivo

JOJIP BLAGIĆIĆ, 12p.

<p>Kako bi se moglo opisati nešto?</p> <p>1. Pa, ne znam, baš ono i nisam normalan naravn, ali ok. Volim se smejati sa profesorima ovis odgajateljima i uistinu stvarno. Nisam sam (nema) se!</p>	<p>opisivanje nekog objekta</p>	<p>Kakav bi po tebi bio dobar nastavnik?</p> <p>42. Neke od bihli strogo da ne da prikladi pod satom ili štati pod satom, 43. On treba nam objasniti nam ni trebamo raditi, i biti dobar prema nama, kad ga samolimo da nam objasni da nam objasni, a ne da voli i da nam druzimo postalo i onda dalje postaje na voliti!</p>	<p>dobro nastavnika</p>
<p>Kako izgleda tvoj voljeni dan?</p> <p>7. Ne znam, dan koji dan ne znam kak se izgledati, do sad mi je ono, veseli se. A dalje ne znam kak bih bio, možda bih bio i do sad, a možda bih bio i veseli. A jucerajski dan ne poznati dobro, a onda na kraju ova radnja njima, poluditi sam bio. Inače uist, imamo nastavak za pitati i nešto se vrtiti, onda idemo van na kofekti, ni obojito.</p>	<p>voljen dan</p>	<p>44. Dva sata dok sam odrje, dok sam bio doma nisam opao uio, nisam ni kofekti dobio od prvog reda.</p>	<p>odnos prema voljenom</p>
<p>Ki danas živim?</p> <p>7. Tu živim i nešto ljudima, tj. djecom, a doma imam namu tatu, dva brata i sestru.</p>	<p>koj dan</p>	<p>Kako se osjećaš kada uidiš?</p> <p>45. Dva sata dok sam odrje, dok sam bio doma nisam opao uio, nisam ni kofekti dobio od prvog reda.</p>	<p>odnos prema voljenom</p>
<p>Što te u ovom životu danas veseli, a što brine?</p> <p>4. Veseli me pizze</p> <p>5. a brine me to kaj ne znam doma.</p>	<p>veseli me</p>	<p>Što na tebi znači "biti prijatelj"?</p> <p>46. Prijatelj? Kaj, osoba koja se s mnom ulaže u neke stvari i koji ni poslaže u nevolji.</p>	<p>prijatelj</p>
<p>Koje osobe su za tebe sada najvažnije?</p> <p>6. Nama, tata, dva brata, i sestra.</p>	<p>osobni život</p>	<p>Kako i gdje upoznaješ nove prijatelje?</p> <p>47. Naš prve prijatelje upoznaje se u ligim poslaženje mogu ih upoznat u gradu, na selu, avajdije gdje ima dobri ljudi.</p>	<p>novi poznanstva</p>
<p>Kako se osjećaš u ovom životu – nešto vršnjaci i obitelji?</p> <p>7. Ne znam, tak tak. Opa srednje, kad nisam živio onda se dobro osjećalo, ali onda ne osjećam van, na pizze ili u kofekti, a kad sam živio onda ko da sam poludio ko da sam za vrpke zreo.</p>	<p>odnos prema vršnjacima</p>	<p>Kako bi sebe opisao u društvu vršnjaka, da li si društven, tih, osamljen, osamljen?</p> <p>47. Društven, ak sam ja ponašan, ovog društva nema tu. Volim se družiti s onim ko ima pacila za humor i tak.</p>	<p>u društvu</p>
<p>Na koje svojice osobe ti naravno ponašam?</p> <p>7. Pjevačje.</p>	<p>ponašam se</p>	<p>Što radiš najduže na prijatelju?</p> <p>48. Imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Koja tvoja osobina ti naravno smeta i nadražuje ili da te smeta?</p> <p>8. Takav živjeti katko imam. Životat sam, nisam doprinosila njemu, to bi mi bilo promjeniti.</p>	<p>smeta me</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Što ti u ovom životu predstavlja najveći problem?</p> <p>9. Ne znam, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>zadovoljan sam</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Što misliš da je za tebe najviše utjecalo da postaneš takav?</p> <p>11. Ja, a možda i društvo u kojim sam se družio.</p>	<p>našao sam se</p>	<p>Kako se osjećaš u zajedničkim aktivnostima?</p> <p>50. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>u društvu</p>
<p>Upravo prije, da bi sebe opisao u društvu vršnjaka, da li si društven, tih, osamljen, osamljen?</p> <p>47. Društven, ak sam ja ponašan, ovog društva nema tu. Volim se družiti s onim ko ima pacila za humor i tak.</p>	<p>odnos prema vršnjacima</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Kako bi opisao svoju obitelj?</p> <p>12. Pa kaj, bilo po prošlu, kao sam imao vrijeme kod baka dok od nisam krenuo u školu, tako kod baka u Beverški kraj, sam se osjećao. Onda kad sam krenuo u prvi razred volio sam se tu, bio sam ko agresivan, veseli sam se tak. Onda drugi razred isto, i tada sam se malo smirio, onda jednom je jedan dečko iz razreda koji je bio jako veselo napao moji prijatelja koji je bio slika i onda sam se ja saletio sa njega i dobio sam udar. Inače sam od doma i tak.</p>	<p>opisivanje</p>	<p>Da li si se vršnjaci kada razočarali? O kakvom se događaju radilo, opisi!?</p> <p>51. (tina) Ne, ne smeta me.</p>	<p>odnos prema vršnjacima</p>
<p>Ki danas živim?</p> <p>4. Veseli me, osamljen, prakom, pome, kod njih sam često dođao, prepavao kod njih i tak.</p>	<p>koj dan</p>	<p>Da li si više puta bio nepopravno kriv? O čemu se radilo?</p> <p>52. Da, doma da sam uvoze osobe, a nisam ih osu, ja sam bio kriv.</p>	<p>nepopravno kriv</p>
<p>Što ti je najvažnije u životu?</p> <p>13. Pa kaj, bilo po prošlu, kao sam imao vrijeme kod baka dok od nisam krenuo u školu, tako kod baka u Beverški kraj, sam se osjećao. Onda kad sam krenuo u prvi razred volio sam se tu, bio sam ko agresivan, veseli sam se tak. Onda drugi razred isto, i tada sam se malo smirio, onda jednom je jedan dečko iz razreda koji je bio jako veselo napao moji prijatelja koji je bio slika i onda sam se ja saletio sa njega i dobio sam udar. Inače sam od doma i tak.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>	<p>Što je za tebe slobodno vrijeme?</p> <p>53. Slobodno vrijeme ne znam, to je kad si vani, igraš nogomet, kofekti, kad nema učenja i škole i tak.</p>	<p>slobodno vrijeme</p>
<p>Na koji si bio kao u ovom životu posame drugima?</p> <p>14. Opa srednje, kad nisam živio onda se dobro osjećalo, ali onda ne osjećam van, na pizze ili u kofekti, a kad sam živio onda ko da sam poludio ko da sam za vrpke zreo.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Kako bi opisao svoju obitelj?</p> <p>15. Pa kaj, bilo po prošlu, kao sam imao vrijeme kod baka dok od nisam krenuo u školu, tako kod baka u Beverški kraj, sam se osjećao. Onda kad sam krenuo u prvi razred volio sam se tu, bio sam ko agresivan, veseli sam se tak. Onda drugi razred isto, i tada sam se malo smirio, onda jednom je jedan dečko iz razreda koji je bio jako veselo napao moji prijatelja koji je bio slika i onda sam se ja saletio sa njega i dobio sam udar. Inače sam od doma i tak.</p>	<p>opisivanje</p>	<p>Da li si više puta bio nepopravno kriv? O čemu se radilo?</p> <p>52. Da, doma da sam uvoze osobe, a nisam ih osu, ja sam bio kriv.</p>	<p>nepopravno kriv</p>
<p>Ki danas živim?</p> <p>4. Veseli me, osamljen, prakom, pome, kod njih sam često dođao, prepavao kod njih i tak.</p>	<p>koj dan</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Na koji si bio kao u ovom životu posame drugima?</p> <p>16. Opa srednje, kad nisam živio onda se dobro osjećalo, ali onda ne osjećam van, na pizze ili u kofekti, a kad sam živio onda ko da sam poludio ko da sam za vrpke zreo.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Kako bi opisao svoju obitelj?</p> <p>17. Pa kaj, bilo po prošlu, kao sam imao vrijeme kod baka dok od nisam krenuo u školu, tako kod baka u Beverški kraj, sam se osjećao. Onda kad sam krenuo u prvi razred volio sam se tu, bio sam ko agresivan, veseli sam se tak. Onda drugi razred isto, i tada sam se malo smirio, onda jednom je jedan dečko iz razreda koji je bio jako veselo napao moji prijatelja koji je bio slika i onda sam se ja saletio sa njega i dobio sam udar. Inače sam od doma i tak.</p>	<p>opisivanje</p>	<p>Da li si više puta bio nepopravno kriv? O čemu se radilo?</p> <p>52. Da, doma da sam uvoze osobe, a nisam ih osu, ja sam bio kriv.</p>	<p>nepopravno kriv</p>
<p>Ki danas živim?</p> <p>4. Veseli me, osamljen, prakom, pome, kod njih sam često dođao, prepavao kod njih i tak.</p>	<p>koj dan</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Na koji si bio kao u ovom životu posame drugima?</p> <p>18. Opa srednje, kad nisam živio onda se dobro osjećalo, ali onda ne osjećam van, na pizze ili u kofekti, a kad sam živio onda ko da sam poludio ko da sam za vrpke zreo.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Kako bi opisao svoju obitelj?</p> <p>19. Pa kaj, bilo po prošlu, kao sam imao vrijeme kod baka dok od nisam krenuo u školu, tako kod baka u Beverški kraj, sam se osjećao. Onda kad sam krenuo u prvi razred volio sam se tu, bio sam ko agresivan, veseli sam se tak. Onda drugi razred isto, i tada sam se malo smirio, onda jednom je jedan dečko iz razreda koji je bio jako veselo napao moji prijatelja koji je bio slika i onda sam se ja saletio sa njega i dobio sam udar. Inače sam od doma i tak.</p>	<p>opisivanje</p>	<p>Da li si više puta bio nepopravno kriv? O čemu se radilo?</p> <p>52. Da, doma da sam uvoze osobe, a nisam ih osu, ja sam bio kriv.</p>	<p>nepopravno kriv</p>
<p>Ki danas živim?</p> <p>4. Veseli me, osamljen, prakom, pome, kod njih sam često dođao, prepavao kod njih i tak.</p>	<p>koj dan</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Na koji si bio kao u ovom životu posame drugima?</p> <p>20. Opa srednje, kad nisam živio onda se dobro osjećalo, ali onda ne osjećam van, na pizze ili u kofekti, a kad sam živio onda ko da sam poludio ko da sam za vrpke zreo.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Kako bi opisao svoju obitelj?</p> <p>21. Pa kaj, bilo po prošlu, kao sam imao vrijeme kod baka dok od nisam krenuo u školu, tako kod baka u Beverški kraj, sam se osjećao. Onda kad sam krenuo u prvi razred volio sam se tu, bio sam ko agresivan, veseli sam se tak. Onda drugi razred isto, i tada sam se malo smirio, onda jednom je jedan dečko iz razreda koji je bio jako veselo napao moji prijatelja koji je bio slika i onda sam se ja saletio sa njega i dobio sam udar. Inače sam od doma i tak.</p>	<p>opisivanje</p>	<p>Da li si više puta bio nepopravno kriv? O čemu se radilo?</p> <p>52. Da, doma da sam uvoze osobe, a nisam ih osu, ja sam bio kriv.</p>	<p>nepopravno kriv</p>
<p>Ki danas živim?</p> <p>4. Veseli me, osamljen, prakom, pome, kod njih sam često dođao, prepavao kod njih i tak.</p>	<p>koj dan</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Na koji si bio kao u ovom životu posame drugima?</p> <p>22. Opa srednje, kad nisam živio onda se dobro osjećalo, ali onda ne osjećam van, na pizze ili u kofekti, a kad sam živio onda ko da sam poludio ko da sam za vrpke zreo.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Kako bi opisao svoju obitelj?</p> <p>23. Pa kaj, bilo po prošlu, kao sam imao vrijeme kod baka dok od nisam krenuo u školu, tako kod baka u Beverški kraj, sam se osjećao. Onda kad sam krenuo u prvi razred volio sam se tu, bio sam ko agresivan, veseli sam se tak. Onda drugi razred isto, i tada sam se malo smirio, onda jednom je jedan dečko iz razreda koji je bio jako veselo napao moji prijatelja koji je bio slika i onda sam se ja saletio sa njega i dobio sam udar. Inače sam od doma i tak.</p>	<p>opisivanje</p>	<p>Da li si više puta bio nepopravno kriv? O čemu se radilo?</p> <p>52. Da, doma da sam uvoze osobe, a nisam ih osu, ja sam bio kriv.</p>	<p>nepopravno kriv</p>
<p>Ki danas živim?</p> <p>4. Veseli me, osamljen, prakom, pome, kod njih sam često dođao, prepavao kod njih i tak.</p>	<p>koj dan</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Na koji si bio kao u ovom životu posame drugima?</p> <p>24. Opa srednje, kad nisam živio onda se dobro osjećalo, ali onda ne osjećam van, na pizze ili u kofekti, a kad sam živio onda ko da sam poludio ko da sam za vrpke zreo.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Kako bi opisao svoju obitelj?</p> <p>25. Pa kaj, bilo po prošlu, kao sam imao vrijeme kod baka dok od nisam krenuo u školu, tako kod baka u Beverški kraj, sam se osjećao. Onda kad sam krenuo u prvi razred volio sam se tu, bio sam ko agresivan, veseli sam se tak. Onda drugi razred isto, i tada sam se malo smirio, onda jednom je jedan dečko iz razreda koji je bio jako veselo napao moji prijatelja koji je bio slika i onda sam se ja saletio sa njega i dobio sam udar. Inače sam od doma i tak.</p>	<p>opisivanje</p>	<p>Da li si više puta bio nepopravno kriv? O čemu se radilo?</p> <p>52. Da, doma da sam uvoze osobe, a nisam ih osu, ja sam bio kriv.</p>	<p>nepopravno kriv</p>
<p>Ki danas živim?</p> <p>4. Veseli me, osamljen, prakom, pome, kod njih sam često dođao, prepavao kod njih i tak.</p>	<p>koj dan</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Na koji si bio kao u ovom životu posame drugima?</p> <p>26. Opa srednje, kad nisam živio onda se dobro osjećalo, ali onda ne osjećam van, na pizze ili u kofekti, a kad sam živio onda ko da sam poludio ko da sam za vrpke zreo.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Kako bi opisao svoju obitelj?</p> <p>27. Pa kaj, bilo po prošlu, kao sam imao vrijeme kod baka dok od nisam krenuo u školu, tako kod baka u Beverški kraj, sam se osjećao. Onda kad sam krenuo u prvi razred volio sam se tu, bio sam ko agresivan, veseli sam se tak. Onda drugi razred isto, i tada sam se malo smirio, onda jednom je jedan dečko iz razreda koji je bio jako veselo napao moji prijatelja koji je bio slika i onda sam se ja saletio sa njega i dobio sam udar. Inače sam od doma i tak.</p>	<p>opisivanje</p>	<p>Da li si više puta bio nepopravno kriv? O čemu se radilo?</p> <p>52. Da, doma da sam uvoze osobe, a nisam ih osu, ja sam bio kriv.</p>	<p>nepopravno kriv</p>
<p>Ki danas živim?</p> <p>4. Veseli me, osamljen, prakom, pome, kod njih sam često dođao, prepavao kod njih i tak.</p>	<p>koj dan</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>
<p>Na koji si bio kao u ovom životu posame drugima?</p> <p>28. Opa srednje, kad nisam živio onda se dobro osjećalo, ali onda ne osjećam van, na pizze ili u kofekti, a kad sam živio onda ko da sam poludio ko da sam za vrpke zreo.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>	<p>Što vidiš najduže radiš kada si slobodan?</p> <p>49. Društvo, imamo sa pizze, avajdije, jedino prakom dodaka jednoga, jer sam ja smutio logtu kad sam je pobrmeta u njegovo društvu, a ona ogrpa se društvu, onda avajdije kad se igraju i logom imamo prakom, kad sam logta pobrmeta u njegovo društvu, ak inače van onda ga ponašam, onda on odbije mru, onda si vrtanje logu i očišeno.</p>	<p>odnos prema voljenom prijatelju</p>

Privitak 3 – Primjer dijela intervjua prikazanog kroz mapu u odnosu na prošlost, sadašnjost i budućnost

	Prošlost	Sadašnjost	Budućnost
Obitelj	Majku ne poznajem, o njoj sam čula samo loše. Ona me ostavila. Tata me doveo ovdje, baki. Mama se nikada nije javljala. Tatu ne smijem niti pitati za mamu. Ne volim mamu, ali je razumijem. Baku zovem mama. Ona me je čuvala, brinula se, svuda vodila. Ali, bila sam zločesta, pa se baka nervirala, gubila živce.	Padne mi puno gluposti na pamet, ali se sjetim da će to doznati baka, pa će joj biti teško. Samo radi bake, hoću da baka vidi da sam dobra. Ipak me je ona učila. Baka me ponekad dođe posjetiti. Zadnji puta prije 3 mjeseca. Tata me okrivio da sam uzela i od tada više ne želi doći u dom.	Željela bih se vratiti kući. Zabrinuta sam što nakon 18-e. Gdje ću i s kim živjeti?
O sebi	Od I-IV razreda sam bila ok. Od petog sam počela markirati. Radi toga me je tata stavio u dom. Kada sam prije nešto radila nisam mislila na posljedice. Svi su mi govorili, ali nisam marila. Imala sam loše društvo i to me je upropastilo. Kada su me tukli namjerno sam bila još zločestija. Najvažnije mi je djetinjstvo.	Sada razumijem da sam loše radila. Cijeli život mi je uništen. Ali nije me briga za mene. Dođe mi da ne bi više htjela živjeti. Tučem se po glavi kada nešto loše napravim. Kod mene mi se ništa ne sviđa. Lažem zbog straha od kazne, ali se poslije ispričam. Prije sam bila bahata, a sada popustim. Čuvam tajne, pomažem drugima u nevolji.	Sve bi ostavila i započela novo. Ne znam da li me u životu čeka još nešto dobro. Želim se popraviti, upisati srednju školu. Želim završiti za trgovca, imati dvoje djece, muža, kuću, auto. Kao i svi. Želim da drugi imaju povjerenja u mene. Voljela bih da sam dobra i da promijenim svoj život od početka. Mislim da samo ja mogu utjecati na to da se popravim.

Privitak 4 – Prikaz nekoliko izjava triju ispitanika u odnosu na područje obitelji

Područja	Odgovori ispitanika
Obitelj- roditelji	<ul style="list-style-type: none"> - Dobri su kakvi jesu. - Ponekad su mi u redu, a ponekad baš ne poštuju moje zahtjeve. Onda se to meni baš ne sviđa, pa mi onda nisu ok. Ali uglavnom su u redu. - Tata je čovjek da se dogovorimo, ali mama postavlja neke čudne uvjete, a to mi se baš ne sviđa
Obitelj - pravila	<ul style="list-style-type: none"> - Joj, ništa. Rekli jesu tata i mama pravila, ali ih mi nismo poštivali. Spavanje je u jedanaest, a mi smo ostali do dva. - Teta (hraniteljica) se nije mogla složiti da ja pušim, a ja sam pušio, pa mi ona više nije davala novce. Drugih pravila nije bilo. - Ma, nema baš pravila. Ja ih se ne držim. Pravila da moram ići u školu, nisam se ni toga pridržavao. Pravilo da moram učiti, nisam se ni toga pridržavao. Prekršio sam sva moguća pravila.
Obitelj- roditelji od mene očekuju	<ul style="list-style-type: none"> - Da dođem doma i da se popravim. Nisam ja tak dobar. Moram se popraviti, poboljšati u ponašanju i takvim stvarima. - Možda su od mene očekivali više nego što sam ja htio dati. Možda se nisam dovoljno pokazao. - Očekuju da se skuliram malo.
Obitelj - što radimo zajedno	<ul style="list-style-type: none"> - Jedemo. - Gledamo TV i tak. - Ako radimo nešto zajedno to je onda da pogledamo film. - Odlazili smo na vrt kad smo ga imali. Išli smo roštiljat.
Obitelj - mama	<ul style="list-style-type: none"> - Moja mama je dobra. Puno mi znači. - Valjda dobro živi ako ne skriva da loše živi. - Mama mi je najdraža. Ima lijepe osobine, brižna je, dobra, uvijek se možemo dogovoriti, ali ja baš ne pristajem. Od kada sam tu popravio sam se, sad sam dobar.
Obitelj- odnosi među roditeljima	<ul style="list-style-type: none"> - Nekad se znaju mama i tata malo porječakati - Zna tata mamu i lupit ponekad

Literatura

- Boehnisch, L. (1992). Sozialpaedagogik des Kindes- und Jugendalters. Weinheim und Muenchen: Juventa Verlag.
- Boyden, J. i Ennew, J. (1997). Children in Focus – A Manuel for Participarory Research with Children. Stockolm: Radda Barnen Swedish Save the Children.
- Creswell, J. W. (1994). Research design – Qualitative and Quantitative Approaches. London – New delhi: Sage Publictions. Thousand Oaks.
- Čaldarević, O. (1985). Urbana sociologija. Biblioteka Novi svijet. Zagreb: Globus.
- Dey, I. (1993). Qualitative Data Analysis. A User Frenly Guide for Social Scientists.
- Halmi, A. (1995). Metodologija istraživanja u socijalnom radu. Zagreb: Alinea.
- Harnach-Beck, V. (1999). Ohne Prozessqualitaet keine Ergebnisqualitaet. Sorgfaeltige Diagnostik als Voraussetzung fuer erfolgreiche Hilfe zur Erziehung. U F. Peters. Diagnosen- Gutachten- hermeneutisches Fallverstehen. 27-49. Frankfurt/Mein: IGfH- Eigenverlag.
- Husserl, E. (2000). The Fhenomenological Theory of Meaning and of Meaning – Apprehension. U K. Mueller-Vollmer (ed). The Hermeneutics Reader. 165-187. New York: Continuum.
- Jakob, G. (1999). Fallverstehen und Deutungsprozesse in der sozialpaedagogischen Praxis. U F. Peters. Diagnosen-Gutachten- hermeneutisches Fallverstehen. 99-126. Frankfurt / Mein: IGfH- Eigenverlag.
- Kobolt, A. (1999a). Rekonstruktivno hermeneutičko shvaćanje kao element socijalnopedagoške dijagnostike. Kriminologija i socijalna integracija. 7 (2). 195-211.
- Kobolt, A. (1999b). Mladostnikova samorazlaga in individualno vzgojno načrtovanje. Socialna pedagogika. 4 (4). 323-357.
- Koller-Trbović, N. (2001). Sodelovanje otrok in mladostnikov z motnjami vedenja (oz. tistih, pri katerih obstaja povečano tveganje za tako vedenje) na različnih nivojih procesa odločanja ter interveniranja. Socialna pedagogika. 5 (2). 213-226.
- Mayring, Ph. (1995). Qualitative Inhaltsanalyse. Weinheim: Deutscher Studien Verlag.
- Mesec, B. (1998). Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Mollenhauer, K. i Uhlendorff, U. (1992). Sozialpaedagogische Diagnosen. Weinheim und muenchen: Juventa Verlag.
- Mollernhauer, K. i Uhlendorff, U. (1995). Sozialpaedagogische Diagnosen II. Weinheim und Muenchen: Juventa Verlag.
- Mueller, B. (1994). Sozialpaedagogisches Koennen. Freiburg im Breisgau: Lambertus Verlag.
- Nvivo
- Patton, M. Q. (1990). Qualitative evaluation and research methodes. Newbury Park. Sage.
- Rapuš-Pavel, J. (1999). Pomen samopredstavitve mladostnic – primerjava uradne dokumentacije s tem, kar same povedo o sebi. Socialna pedagogika. 4 (4). 377-407.
- Rapuš-Pavel, J. (
- Slife, B.D. and Williams, R. N. (1995). What's Behind the Research. Sage Publications. London – New Delhi: Thousand Oaks.
- Uhlendorff, U. (1997). Sozialpaedagogische Diagnosen III. Weinheim und Muenchen: Juventa Verlag.
- Žižak, A. i Koller-Trbović, N. (u tisku). Sudjelovanje djeteta u procesu procjene potreba i planiranja intervencija. Dijete i društvo.

Qualitative Analysis in Social-Pedagogic Diagnostics

Abstract

The paper introduces the project of Social-Pedagogic Diagnosis - participation of beneficiaries in the process of assessing needs and planning interventions. It is about a promotional project whose objective is to maximally involve children/minors into the process of self-recognition, assessment and self-assessment, choosing and deciding regarding the future treatment. Young people become experts' associates in a process that used to be exclusively professional. This approach to practical work has changed the paradigm of approaching the population of children and adolescents with behavioural difficulties, whereas the role of researchees and researchers is changing within the framework of scientific-research activities. In line with this, the research methodology should be in harmony with the relevant objectives as well as with the manner and the course of the research process. This is the reason why qualitative methodology and qualitative text analysis has been chosen. Text analysis is based on a semi-structured interview with a child (a minor) that is tape-recorded and subsequently written down. This is followed by work on the text with the child (minor) on one hand, and by the analysis of the text performed by several researchers on the other. Since this project is very comprehensive, demanding and time-consuming, it is using the Nvivo software developed for qualitative text analysis. The paper introduces some of the ways of text presentation as well as the answers given by children and adolescents regarding their needs for and possibilities of participation in the process of obtaining a diagnosis.

Key words: child's participation, social-pedagogic diagnosis, qualitative analysis